

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί Προλόγου

11

Εισαγωγή

13

1. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΣΚΕΠΗ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

27

2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

A. Προέλευση εισαγγελικού θεσμού

39

B. Αρμοδιότητες και ιστορική διαδρομή του εισαγγελέα
στην Ελλάδα μέχρι την ύστερη εποχή του Βατοπεδίου

42

Γ. Ποινικές ευθύνες υπουργών -
Προβλέψεις και πρακτική εφαρμογή

51

3. ΒΑΛΤΟΠΕΔΙΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

69

4. ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΩΣΗ ΣΕ ΔΙΚΑΙΩΣΗ

*111**Επίλογος**139*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

Χρονολογικός κατάλογος εγγράφων

147

3.

ΒΑΛΤΟΠΕΔΙΟΥ΄ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Το 2008, το Άγιον Όρος το γνώριζα, την Ιερά Μονή Βατοπεδίου όχι. Συγγνώμη, δηλαδή... δεν έτυχε. Δεν αξιώθηκα να επισκεφθώ την Ιερά Κοινότητα των Μοναχών της Χαλκιδικής και ομολογώ ότι οι γνώσεις γι' αυτήν ήταν και παραμένουν περιορισμένες.

Όταν λοιπόν, αρχές του 2008, έγιναν γνωστές δημόσιες διαμαρτυρίες για εκτάσεις στην περιοχή αυτή, αρχικά τις εξέλαβα ως αντίθεση γυναικείων οργανώσεων στην απαγόρευση επίσκεψής τους στην Ιερή Πολιτεία.

Σκέφτηκα: Τους... λυπάμαι τους μοναχούς. Αν εγώ χρειάστηκα χρόνια για να πείσω την κόρη μου ότι δεν μπορεί να μπει —ως άτομο θηλυκού γένους— στο Ιερό της Εκκλησίας, πώς θα πεισθούν τόσες γυναίκες, και μάλιστα βουλευτίνες, για το Ιερό Άβατο;

Τον Αύγουστο του ίδιου χρόνου, οι σκέψεις μου μάλλον επαληθεύονταν, αφού οι διαμαρτυρίες κατά των μοναχών επεκτάθηκαν. Μπήκαν στο χορό και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οπότε η Ιερά Κοινότητα την... είχε άσχημα. Έμπλεξε... στις «αντικειμενικές αναλύσεις» των βραδινών («ειδήσεων») των καναλιών.

Αποτελεί κοινό τόπο ότι στην πατρίδα μας είναι σχεδόν απίθανο να μην εκδικάζονται όποιες υποθέσεις θεωρούνται ότι απασχολούν την κοινή γνώμη, αρχικά από ιδιωτικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, που ασφαλώς και αντικειμενικά είναι και

δεν διαπλέκονται στη λειτουργία τους από οποιαδήποτε συμφέροντα.

Επιπλέον, τα Μέσα έχουν τη δυνατότητα —σε αντίθεση με τα δικαστήρια— να εκδικάζουν με ταχύτητα τις όποιες υποθέσεις και κυρίως να βλέπουν τα περιστατικά που τις συγκροτούν, με την οπτική που ταιριάζει στις περιστάσεις και να μην περιορίζονται στα συμπεράσματά τους, ούτε από αποδεικτικούς κανόνες, ούτε από στοιχεία, ακόμα και ούτε από τη γραμματική ή τελλολογική ερμηνεία των εγγράφων που επικαλούνται.

Έτσι είχαν τα πράγματα και ενώ περίμενα ότι το όλο ζήτημα τελικά θα κάνει τον κύκλο του, αφού είναι γνωστό ότι «του Γκιαούρη το γινάτι τρεις ημέρες κράτησε» και από το αξίωμα αυτό δεν εξαιρούνται και τα μέσα που μας ενημερώνουν, τα πράγματα χειροτέρευαν.

Πληροφορηθήκαμε ξαφνικά ότι για την υπόθεση ενδιαφέρθηκε ο ίδιος ο τότε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο οποίος στράφηκε κατά συγκεκριμένης Ιεράς Μονής του Αγίου Όρους.

Αυτή ήταν η Μονή Βατοπεδίου.

Οι «δαιμόνιοι δημοσιογράφοι» του συνόλου των εφημερίδων είχαν καταφέρει να εξασφαλίσουν το σύνολο των αξιολογήσεων του τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για τις παράνομες πράξεις των Βατοπεδινών, όπως αυτές διατυπώνονταν στην παραγγελία του προς την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών, την οποία δημοσίευσαν σχεδόν στο σύνολό της.

Έτσι έμαθα, όπως και το πανελλήνιο, ότι το ζήτημα είχε και ιδιαίτερο δικαστικό ενδιαφέρον. Η όλη υπόθεση, ήταν φανερό, έπαιρνε άλλη διάσταση και τα «κατορθώματα» των μοναχών του Βατοπεδίου απέκτησαν γενικότερο προβληματισμό.

Έτσι είχαν τα πράγματα, όταν λίγες μέρες αργότερα στις αρχές Σεπτεμβρίου μας ανατέθηκε, από τον τότε διευθύνοντα την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών, η έρευνα για την υπόθεση που είχε σχηματισθεί με την παραγγελία του τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και κατά των Βατοπεδινών.

Δεν έπρεπε να μάθω κάτι παραπάνω για τους μοναχούς αυτούς και το Μοναστήρι τους; Σίγουρα ναι!!!

Το πρώτο που είδα ήταν η αμφισβήτηση της ορθογραφίας της ονομασίας του Μοναστηριού: Βατοπέδι ή Βατοπαίδι;

Αν δεχθεί κανείς την πρώτη εκδοχή, τότε η ομώνυμη Μονή έλαβε το όνομά της από το χώρο όπου κτίσθηκε, δηλαδή σε έκταση πεδινή με έντονη βλάστηση βάτων.

Η δεύτερη σχετίζεται με παιδί του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Θεοδόσιου, το οποίο φέρεται να ναυάγησε νύχτα στην περιοχή και με τη βοήθεια της Παναγίας σώθηκε. Ο αυτοκράτορας —για να ευχαριστήσει την Παναγία, αφού χάρη στην παρέμβασή της το παιδί του επέζησε— ίδρυσε το Μοναστήρι, που έλαβε το όνομά του από το παιδί του και τα βάτα στα οποία βρήκε προστασία για να περάσει τη νύχτα, μετά το ναυάγιό του.

Με βάση τις επιτυχίες στη διαδρομή της ιστορίας των μοναχών-εκπροσώπων της συγκεκριμένης Ιεράς Μονής, η δεύτερη εκδοχή θα ήταν περισσότερο ταιριαστή. Έλα όμως που δεν φαίνεται να έχει σχέση με την αλήθεια, αφού εκτός των άλλων ο Θεοδόσιος έζησε τον 4ο αιώνα και το Μοναστήρι ιδρύθηκε κατά το τέλος του 10ου αιώνα.

Το ζήτημα είναι ακόμα... ανοικτό. Καθόλου δεν αποκλείεται οι Βατοπεδινοί να επιβάλλουν το... μύθο. Τόσα έχουν μέχρι σήμερα πετύχει. Ειδικά μόνο την τελευταία δεκαετία, η Ιερά Μονή ως φαίνεται κατάφερε με την αξιοποίηση και της («ευσέβειας») τόσο μελών της εκτελεστικής εξουσίας όσο και της διοίκησης της σύγχρονης Ελληνικής Πολιτείας, να αποκτήσει περιουσιακά στοιχεία, όχι με συμβάσεις ή με τη λύση των οικονομικών της διαφορών με δικαστικές αποφάσεις, όπως οι υπόλοιποι κάτοικοι αυτής της χώρας, αλλά διά διοικητικών πράξεων.

Από μόνος του ο τρόπος αυτός εύλογα άφηγε περιθώρια για υποψίες ότι πιθανότατα η διοίκηση ουσιαστικά παρέδωσε τμήματα της δημόσιας περιουσίας στο Μοναστήρι, χωρίς το τελευταίο να τα δικαιούται και αναδεικνύει τις ιδιαίτερες ικανότητες των μοναχών που σήμερα το εκπροσωπούν.

Σημειώνεται εδώ ότι οι παραχωρημένες εκτάσεις, που κρίνονται ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, μεταβιβάστηκαν στο Μοναστήρι με αποφάσεις που υπέγραψαν υφυπουργοί, γεγονός που εξηγεί αφ'

ενός γιατί λειτούργησε αποφασιστικά και ταχύτατα η διοίκηση στη συγκεκριμένη υπόθεση και αφ' ετέρου πώς οι μοναχοί αυτοί κατάφεραν να γελοιοποιήσουν κάθε έννοια νομιμότητας στη χώρα.

Υπέγραψε το Γκουβέρνο τις αποφάσεις;

Ποιος είμαι εγώ που θα το αμφισβητήσω, αναρωτιέται ο υπάλληλος.

Για τη διοίκηση, η υπογραφή της κυβέρνησης είναι... Ο Νόμος.

Ποιο Σύνταγμα και... αηδίες;

Ερευνώντας, τώρα, πότε και πώς ιδρύθηκε η συγκεκριμένη Ιερά Μονή, διαπιστώνουμε ότι πρωτοκατασκευάστηκε —όπως προαναφέρθηκε— περί το τελευταίο τέταρτο του 10ου αιώνα από τους μαθητές του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη, μοναχούς Αθανάσιο, Αντώνιο και Νικόλαο.

Η ακμή της σχετίζεται με περιόδους κατά τις οποίες χριστιανοί —κατά κύριο λόγο ηγεμόνες— για τους δικούς τους λόγους, της παρείχαν δικαιώματα επί εκτάσεων σε διάφορες περιοχές αλλά και προνόμια. Η παρακμή της οφείλεται σε καταστροφές από πειρατές και εχθρικά στρατεύματα, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτήν από τους Καταλανούς.

Μια μέση σταθερή πορεία της Ιεράς αυτής Μονής συνδυάζεται με την παρουσία ηγετών, που έχουν τον τρόπο να κρατούν ισορροπίες, που πείθουν και τους μοναχούς, ότι προέχει η συνδρομή της Μονής στη βελτίωση των συνθηκών της ζωής των χριστιανών, για να διατηρείται η αίγλη, ο σεβασμός, αλλά και η περιουσία του Μοναστηριού.

Οι εναλλαγές αυτές καταγράφονται στην ιστορική διαδρομή της Μονής, η οποία μετά τη δεκαετία του 1970 διέρχεται σοβαρή κρίση. Δεν έχει ικανό για τη λειτουργία της αριθμό μοναχών, τα εκτεταμένα κτίσματά της κινδυνεύουν με κατάρρευση και τα οικονομικά της βρίσκονται σε άθλια κατάσταση.

Τότε εμφανίζεται η ομάδα των μοναχών από την Κύπρο με επικεφαλής τον Αρχιμανδρίτη Εφραίμ (κατά κόσμον Βασίλειο Κουτσού), μετέπειτα Ηγούμενο της Ιεράς αυτής Μονής. Υιοθετείται με απόφαση του Οικουμενικού Πατριάρχη Κων/πόλεως και

της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους το κοινοβιακό σύστημα και αρχίζει η ανασύνταξή της.

Μέσα σε λίγα χρόνια όλα αλλάζουν: Εκτεταμένες αναστηλώσεις των κτισμάτων της Ιεράς Μονής λαμβάνουν χώρα, ενώ παράλληλα είναι εμφανής η προσπάθεια για την συντήρηση και τη διαφύλαξη κειμηλίων.

Οι σύγχρονοι πολιτικοί άρχοντες βλέπουν την αλλαγή και εντυπωσιάζονται. Ονειρεύονται να καταγραφούν ως ευεργέτες της ισχυρής και ευημερούσης πλέον Μονής και σπεύδουν να βοηθήσουν, προκειμένου να λυθούν τα όποια ζητήματα την απασχολούν, αποβλέποντας στην εύνοιά της, δεδομένου ότι ο Ηγούμενός της συνδιαλέγεται ακόμα και με την κορυφή της εκτελεστικής εξουσίας.

Δεν πιστεύω ότι μπορεί να αποκλεισθεί και η υπόσχεση διαμεσολάβησης των μοναχών προς τον Ύψιστο, για υγεία, ευημερία και... πολλές ψήφους για την εκάστοτε κυβέρνηση.

Τις σχέσεις αυτές αξιοποιεί στο έπακρο ο Ηγούμενος Εφραίμ και επιτυγχάνει —σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα, με τη βοήθεια συνεργατών του, αλλά χάρη και στον προαναφερθέντα προβληματικό τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης— να μετατρέψει τη Μονή σε ισχυρό οικονομικό κέντρο. Όπλο των μοναχών στην προσπάθειά τους που συγκινούσε κάθε πιστό χριστιανό ήταν το γεγονός ότι ενεργούσαν για το μεγαλείο του μοναστηριού τους.

Φαίνεται όμως ότι η όλη δραστηριότητα της Ιεράς Μονής ξεπέρασε τα όρια και υπήρχε κίνδυνος να ανατρέψει ισορροπίες και εντός της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους.

Αυτή ήταν η κατάσταση, όταν έγινε γνωστό το περιεχόμενο της παραγγελίας του τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Όπως και να το δει κανείς, η παραγγελία του αυτή και την «πρωτοτυπία της» την είχε και το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, άλλως «δημοσιογραφικό τζερετζελέ», προκάλεσε. Ήταν πρωτότυπη, γιατί το ζητούμενο με την έρευνα —δηλαδή η τυχόν ύπαρξη εγκλημάτων— ήταν δεδομένο. Μόνο τα ακριβή ονόματα και οι διευθύνσεις των κατηγορουμένων έλειπαν.

Η ξεκάθαρη αυτή καταγραφή εγκλημάτων και εγκληματιών ήταν βούτυρο στο... παντεσπάνι της τέταρτης εξουσίας. Η... σκληρή και επίπονη εργασία μηνών επιτέλους δικαιώθηκε.

«Ορίστε, τόσον καιρό τα γράφαμε και τα λέγαμε και κανείς δεν μας υπολόγιζε»... είπαν και έγραψαν.

Τώρα;

Σήμερα που η κορυφή της Δικαιοσύνης, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, απεφάνθη;

Τι θα πράξει τώρα η κυβέρνηση;

Πριν προλάβει η Εκτελεστική Εξουσία να διαχωρίσει τη θέση της και να αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, ως του τρίτου πυλώνα του δημοκρατικού μας πολιτεύματος, κατοχυρωμένης σε πλείστα όσα άρθρα του Συντάγματος... οι «χωρίς αίσθημα ευθύνης» δημοσιογράφοι ξαναχτύπησαν:

Αυτή τη φορά, ξεπέρασαν κάθε... όριο: Έφτασαν μέχρι του σημείου να... αμφισβητήσουν την «αντικειμενικότητα» του τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ο οποίος είχε απερίφραστα βεβαιώσει ότι, για το όλο έγκλημα, οι πολιτικοί υπεύθυνοι δεν... έφταιξαν. Ότι τα παιδιά είχαν απλώς και από άλλους παραπλανηθεί.

Σ' αυτό το... ήρεμο κλίμα ξεκίνησε η έρευνα για το Βατοπέδι, αμέσως μετά την ανάπαυλα του καλοκαιριού.

Αλλά μετά τις διακοπές ποιος επανέρχεται με χαρά στην καθημερινότητα; Για να πω την αμαρτία μου, πάντα δυσκολευόμουν. Χρειαζόμουν τουλάχιστον δύο-τρεις μερούλες. Άνθρωπος είμαι, πώς θα μπορούσα, με ευκολία, να διαγράψω το ηλιοβασίλεμα της Ηγουμενίτσας, τα πεντακάθαρα νερά στα Σύβωτα και την Πέρδικα, τον μαγευτικό Αχέροντα στο Σούλι, την ηρεμία στο Νησί της Παμβώτιδας...

Ο τότε διευθύνων την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών, εξ Ηπείρου ορμώμενος, κάτι γνώριζε, αφού κάθε χρόνο δεν παρέλειπε το «προσκύνημά του» στις ρίζες. Όταν λοιπόν μου χρέωσε τη δικογραφία για το Βατοπέδι, ήταν μέχρις ανησυχίας... μειλίχιος. Γνώριζε ότι είχα εγκαταλείψει το γωνιακό μας κατάστημα, μόλις πριν από τον Δεκαπενταύγουστο και ότι σε κάθε περίπτωση ένας τίτλος όπως «η έλλειψις δικογραφιών» δεν θα απέδιδε την κατά-

σταση του φορτωμένου με δικογραφίες γραφείου μου. Η προσθήκη λοιπόν της υπόθεσης αυτής ήταν ένα ιδιαίτερο βάρος, γεγονός που το αναγνώρισε και στην πράξη.

Την υπόθεση για το «Βατοπέδι» θα τη χειριζόμουν με τη συνάδελφο Ελένη Σωτηροπούλου. Η ανάθεση έρευνας σε περισσότερους από έναν ήταν μάλλον συνηθισμένη πρακτική, για σοβαρές υποθέσεις που θα απαιτούσαν ανάλογο χρόνο. Φρόντιζε όμως ο ανωτέρω δ/νων να αναθέτει τέτοιες υποθέσεις σε συναδέλφους που είχαν μια προηγούμενη συνεργασία, έτσι ώστε να διευκολύνεται η έρευνα. Την κ. Σωτηροπούλου γνώριζα ελάχιστα και δεν είχαμε στο παρελθόν οποιαδήποτε συνεργασία, γεγονός που ο τότε δ/νων την εισαγγελία δεν αγνοούσε. Προφανώς είχε τους λόγους του για την επιλογή της.

Όπως συνηθιζόταν στην υπηρεσία, αναζήτησα την ίδια μέρα την συνάδελφο, την ενημέρωσα για την υπόθεση, αφού φρόντισα και της παρέδωσα αντίγραφο του συνόλου της παραγγελίας. Αυτής δηλαδή του δ/ντος την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών και της ενσωματωμένης του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Συμφωνήσαμε να μελετήσουμε αρχικά το περιεχόμενο της παραγγελίας, να αναζητήσουμε τα απαιτούμενα έγγραφα και να συνεχίσουμε με την εξέταση των πρώτων μαρτύρων.

Δεν είχα καλά καλά... χωνέψει το περιεχόμενο της ιδιαίτερα εκτενούς παραγγελίας και να το πρώτο τηλεφώνημα. Ήταν από τη γραμματέα του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

«Ο κ. Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου θέλει να σας μιλήσει», μου είπε.

Όποιος έχει δεχθεί παρόμοιο τηλεφώνημα, αντιλαμβάνεται το μέγεθος της... χαράς μου.

«Έμαθα ότι χρεώθηκες την υπόθεση για το Βατοπέδι», ακούστηκε ο τότε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου στη γραμμή.

«Ναι», απάντησα, «σε συνεργασία με την κ. Σωτ...».

Δεν πρόφθασα να ολοκληρώσω το όνομα της συναδέλφου και δέχθηκα τη δεύτερη ερώτηση:

«Τη διάβασες;»

«Φυσικά», απάντησα.

«Ωραία, αύριο έλα από το γραφείο να δούμε τι θα γίνει με την υπόθεση αυτή».

«Να ενημερώσω και την κ. Σωτηροπούλου;» πρόλαβα να ρωτήσω.

«Δεν χρειάζεται, έλα να τα πούμε οι δυό μας», μου λέει και η συζήτηση κλείνει.

Οποία ευτυχία...

«Τουλάχιστον έχω μια μέρα να δω και το αποδεικτικό υλικό», σκέφθηκα και άνοιξα αμέσως τους φακέλους. Στο τέλος της ημέρας, το πρώτο συμπέρασμα με προβλημάτισε.

Άντε να του εξηγήσω, τώρα, ότι τα στοιχεία που υπήρχαν δεν δικαιολογούσαν την βεβαιότητα της παραγγελίας του για τις δεδομένες αξιόποινες πράξεις.

Θα περάσω... αζέχαστο πρωινό.

Την άλλη μέρα, πρωί πρωί με τη δροσούλα, με τις σημειωσούλες μου στο φάκελο, έφθασα μέχρι τον προθάλαμο του γραφείου του.

«Τι γίνεται εδώ», τόλμησα να ρωτήσω τη γραμματέα, καθώς δεν υπήρχε ούτε μια κενή καρέκλα, «όλους αυτούς τους έχει καλέσει;»

«Καμιά ανησυχία», μου απάντησε χαμηλόφωνα, «μόνοι τους έχουν έρθει. Αφού σας έχει καλέσει, όπου να 'ναι θα σας ζητήσει».

Πράγματι, λίγο αργότερα καθόμουν απέναντί του και άκουγα σε περίληψη την παραγγελία του και κυρίως τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε εσφαλμένες τις αρχειοθετήσεις της υπόθεσης από τους συναδέλφους.

Το πρώτο που άκουσα στη συνέχεια, οπωσδήποτε θετικό (αν και ελαφρώς περίεργο, σε σχέση με την πασίγνωστη ανοχή του), ήταν η κατανόηση στο σφάλμα των αρχειοθετήσεων!!!

«Είναι δυσνόητη υπόθεση», μονολόγησε, «έπρεπε να τη χειριστούν περισσότερο έμπειροι» και αμέσως ζήτησε να μάθει πώς σχεδιάζα να ξεκινήσω την έρευνα της υπόθεσης.

Τι να πω τώρα;

Διακινδυνεύεις να απαντήσεις και να κάνεις επισημάνσεις στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου που είχε παραγγείλει την

έρευνα και είχε καταλήξει ήδη και σε συμπεράσματα, όπως προβλέπει η ποινική δικονομία, δηλαδή με απόλυτη μυστικότητα έναντι πάντων;

Ίσως κάποιος άλλος στη θέση μου να είχε αυτή τη γενναιότητα. Εγώ δεν την είχα. Προτίμησα να θέσω το ζήτημα των στοιχείων και πως αυτά δεν ήταν και τόσο επαρκή, για να εξασφαλίσω και δεύτερη έκπληξη.

«Δεν έχετε και όλα τα στοιχεία», μου απάντησε και μου έδειξε τον ανοικτό φάκελο, που συμβουλευόταν όσο μιλούσε. «Κι αυτός το Βατοπέδι αφορά», είπε.

Τότε δεν άντεξα και ρώτησα: «Δεν πρέπει το σύνολο των στοιχείων να τεθούν στη διάθεσή μου, πριν ξεκινήσει η έρευνα;»

Άρχισε να χαμογελάει, πράγμα που σήμαινε ότι μάλλον ήμουν εντός των ορίων της «δικαστικής ευπρέπειας» και στη συνέχεια συμφώνησε.

Πράγματι λίγο αργότερα, έφθασε στο γραφείο μου και ο φάκελος με μια σειρά νέων εγγράφων που αφορούσαν τη συγκεκριμένη υπόθεση.

Πολύ αργότερα διαπίστωσα ότι μάλλον είχε εξ αρχής στη διάθεσή του ένα σοβαρότατο στοιχείο. Ήταν ίσως αυτό που του επέτρεψε να θέσει την υπογραφή του στο περιεχόμενο της παραγγελίας του και το οποίο στοιχείο, δεν έθεσε ποτέ υπ' όψη μου. Ενδεχομένως μάλιστα δεν περίμενε να το ανακαλύψω τόσο γρήγορα.

Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά τους:

Μελετώντας τα στοιχεία της υπόθεσης, γρήγορα διαπίστωσα ότι, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, το ίδιο ίσως το πρόβλημα ήταν η Βιστωνίδα και το περιεχόμενό της. Καθώς είχε πολύ νεράκι, αλλά και ψαράκια, το Ελληνικό Δημόσιο, για να την αποκτήσει, είχε παραχωρήσει στην Ιερά Μονή τεράστιας αξίας ακίνητά του. Η παραχώρηση αυτή και μόνο —για όσους δεν πολυπίστευαν στο ενδεχόμενο μεσολάβησης θαύματος— θεωρείτο τουλάχιστον σκανδαλώδης.

Στη Θράκη όπου βρίσκεται η Βιστωνίδα, είχα υπηρετήσει τη θητεία μου, αλλά δεν έτυχε να ακούσω οτιδήποτε για την ιστορία της, ούτε για τα ψάρια της. Για τους Βίστονες και τον

βασιλιά τους τον Διομήδη δεν είχα και την καλύτερη εικόνα. Πώς να συμπαθήσεις κάποιους που έφθασαν μέχρι του σημείου να συνταχθούν με τον εχθρό του Ηρακλή; Αυτοί οι κύριοι ήταν που προσπάθησαν να εμποδίσουν τον Ηρακλή να πάρει τα αλογάκια τους να τα πάει στο Ευρυσθέα. Απερίσκεπτους τύπους τους θεωρούσα.

Πρώτον, γιατί, ενώ ήταν χαμένοι από χέρι, προσποιούντο άγνοια. Για το τελευταίο δεν είμαι βέβαιος, παίζει σοβαρά και η παραπλάνηση.

Δεύτερον, και κυριότερο, αν νικούσαν τον Ηρακλή, το μόνο που θα πετύχαιναν θα ήταν να μας στερήσουν τα μυθικά του κατορθώματα.

Κι όλα αυτά για να κρατήσουν στον τόπο τους τα άλογα-τέρατα, που σε κάθε ευκαιρία τούς... έτρωγαν κιόλας.

Τώρα που έμαθα την ιστορία της Βιστωνίδας, περισσότερο τους αντιπάθησα. Τι την ήθελαν την αντίσταση στον Ηρακλή. Και καλά, αυτοί πήγαιναν γυρεύοντας και πνίγηκαν στα νερά της Βιστωνίδας, η ελληνική Διοίκηση χιλιάδες χρόνια αργότερα τι τους έφταιγε να... πνιγεί στα λασπονερά της;

Γιατί όσοι ακόμα δεν το γνωρίζουν είναι καιρός να το μάθουν: Τη Βιστωνίδα την έφτιαξε ο Ηρακλής με τα χεράκια του... αμυνόμενος. Βρισκόταν στην παραλία του Θρακικού Πελάγους και ξεκουραζόταν, αφού είχε πάρει τα αλογάκια του Διομήδη και ξαφνικά βλέπει να έχει μαυρίσει η πεδιάδα μπροστά του, από χιλιάδες Βίστονες έτοιμους να τον λιανίσουν.

Τι να κάνει, να πολεμήσει χιλιάδες; Κομματάκι δύσκολο, ήταν και... κουρασμένος με τ' άλογα. Προτίμησε να τους... πνίξει. Είδε δηλαδή ότι το υψόμετρο της θάλασσας ήταν ψηλότερο από αυτό της πεδιάδας με τους αγριωπούς Βίστονες και, γρήγορα γρήγορα, έσκαιψε το έδαφος και η πεδιάδα μετατράπηκε σε θάλασσα.

Λεπτομέρεια, οι Βίστονες δεν είχαν ακόμα μάθει... κολύμπι.

Ακριβώς έτσι —και δεν θέλω... αντιρρήσεις— δημιουργήθηκε η Βιστωνίδα.

Τα χρόνια πέρασαν, οι άνθρωποι έμαθαν να ψαρεύουν και οι ψαράδες είχαν τρομερές επιτυχίες στα νερά της. Μια χαρά περ-

νούσαν όταν κάποιος, εδώ θα σας γελάσω, μάλλον Βατοπεδινοί μοναχοί ήταν, ανακάλυψαν την... ιχθυοκαλλιέργεια.

Η Βιστωνίδα ήταν ο πλέον κατάλληλος τόπος γι' αυτό. Ο Ηρακλής, άθελά του, είχε δημιουργήσει ένα μήλο για έριδες, γνωμοδοτήσεις και δίκες.

Κατ' αρχάς τι είναι αυτό που έφτιαξε;

Θάλασσα, Λιμνοθάλασσα ή Λίμνη;

Θάλασσα;

Μπα, δεν νομίζω, το νερό της δεν είναι όλο αρμυρό. Υπάρχει θάλασσα με γλυκάρμυρο νερό;

Αν δεν είναι θάλασσα, δεν μπορεί να είναι και λίμνη.

Οι λίμνες έχουν γλυκό νεράκι, τελευταία και πολλά λύματα, αλλά αυτό είναι άλλου παπά Ευαγγέλιο.

Μένει η Λιμνοθάλασσα, που είναι η μάλλον η ακριβής ταυτότητά της, με κριτήριο τα νερά που διαθέτει, αλλά και την επικοινωνία της με το Θρακικό Πέλαγος.

Η Λιμνοθάλασσα αυτή, λοιπόν, κατά τη διάρκεια του χειμώνα τροφοδοτείται από χειμάρους ενώ, όταν φυσά ο νοτιάς παρασύρει στην επικράτειά της το αλμυρό νερό της θάλασσας, με την οποία επικοινωνεί. Έτσι, το βόρειο τμήμα της, που δέχεται τον κύριο όγκο των υδάτων των χειμάρρων, έχει περισσότερο γλυκά νερά και το νότιο γλυκάλμυρα, λόγω της θάλασσας.

Σήμερα έχει έκταση, που ανέρχεται σε σαράντα πέντε τετραγωνικά χιλιόμετρα, ενώ επικοινωνεί και με άλλες μικρότερες λιμνοθάλασσες, που κι αυτές χρησιμοποιούνται επί εκατονταετίες, για την εκτροφή ψαριών.

Αυτή λοιπόν τη Βιστωνίδα αντάλλαξαν οι Βατοπεδινοί. Μάλλον χωρίς να... ρωτήσουν και τον Ηρακλή.

Ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν είχαν ενδιαφέρον οι παραχωρήσεις, οι ιερές ανταλλαγές και τα υπόλοιπα;

Στο μεταξύ, από τις συχνές επικοινωνίες μου με τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ήταν εμφανές ότι τον ενδιέφερε ιδιαίτερα η γρήγορη εξέλιξη της υπόθεσης. Είχε μάλιστα διατυπώσει την επιθυμία να μην ασχολούμαι, όσο διαρκούσε η έρευνα για το Βατοπέδι, με άλλες υποθέσεις.

Κάτι τέτοιο ήταν πρακτικά δυσχερές, αφού η παραγγελία του συνέπεσε με το τέταρτο τμήμα δικαστικών διακοπών στο οποίο υπηρετούσα και επομένως είχα ήδη συγκεκριμένα ακροατήρια και προγραμματισμένο φόρτο εργασίας.

Εξ άλλου, ούτε ο δ/νων την Εισαγγελία φάνηκε «πρόθυμος» να αναστατώσει την υπηρεσία με αντικαταστάσεις μου από άλλους συναδέλφους, στο χρονικό εκείνο σημείο. Άλλωστε η θητεία του έφθανε την 30.09.2008 στο τέλος της.

Έτσι, η συγκεκριμένη έρευνα προχώρησε παράλληλα με τις λοιπές υποχρεώσεις μου.

Έπειτα από έγγραφες παραγγελιούλες, εξασφαλίστηκαν πλήθος από κρίσιμα έγγραφα. Βέβαια, όπως γίνεται σχεδόν πάντα, όταν απευθύνεται κανείς με ευγένεια σε κάποια δημόσια υπηρεσία, εύκολα παρεξηγείται. Χίλια όσα προβλήματα ανακύπτουν, με πρώτο τις ελλείψεις.

Έτσι και εδώ. Όταν ζήτησα, με έγγραφο, τα συμβολαιογραφικά συμβόλαια των ιερών ανταλλαγών, τότε διαπιστώθηκαν από τη διοίκηση τα... προβλήματα. Είναι πολλά, είναι μεγάλα, δεν έχουμε γραφίτη, οι υπάλληλοι είναι σε άδεια και άλλα παρόμοια.

Την επόμενη ημέρα των ανυπέρβλητων προβλημάτων, το σύνολο των συμβολαίων ήταν στο γραφείο μου.

Όχι, θαύμα δεν είχε μεσολαβήσει. Απλώς έγινε αρμοδίως («ενημέρωση») για επικείμενη κατάσχεσή τους.

Στο μεταξύ άρχισε και η εξέταση των πρώτων μαρτύρων τόσο από τη συνάδελφο Σωτηροπούλου όσο και από εμένα.

Ενώ τα πράγματα είχαν μπει σε σειρά και περιμένα τα πράγματα να ηρεμήσουν, για να κάνουμε την έρευνά μας, το ενδιαφέρον για την εξέλιξη της υπόθεσης παρέμενε αμείωτο.

Η τέταρτη εξουσία, παντού παρούσα. Κάθε μέρα μετά τις καταθέσεις, παρά τις επισημάνσεις μας στους μάρτυρες για το απόρητο της εξέτασής τους, οι εφημερίδες, και όχι μόνο, είχαν στη διάθεσή τους το «περιεχόμενό τους». Πολλές φορές άσχετο με την πραγματικότητα, αλλά αυτά έχει η μυστικότητα της ποινικής προδικασίας, όταν η τέταρτη εξουσία την αναλάβει. Καθώς... απεχθάνεται τη μυστικότητα και προκρίνει τη διαφάνεια παντού,

εκδίδει γρήγορα γρήγορα την ετυμολογία της, για να έχει και τη δυνατότητα να την κρίνει και να τη σχολιάσει.

Στην περίπτωση μας, οι μοναχοί του Βατοπεδίου είχαν διαπράξει εγκλήματα. Επ' αυτού η τέταρτη εξουσία δεν είχε τον παραμικρό ενδοιασμό, δεν τη βασάνιζε η παραμικρή αμφιβολία.

Δεν χαρακτηρίζει βέβαια την τέταρτη εξουσία η ενδελεχής κάλυψη κάθε πτυχής της υπόθεσης που ερευνά. Όταν δεν ασχολείται με το κύριο έργο της, την αποδόμηση δηλαδή θεσμών, προσώπων και καταστάσεων και επιλαμβάνεται άλλων προβλημάτων, αφήνει λίγο χώρο και στις υπόλοιπες λειτουργίες του δημοκρατικού μας πολιτεύματος.

Στη λειτουργία της Δικαιοσύνης, για παράδειγμα, για την οποία συχνά διακηρύσσει το σεβασμό της, δεν είναι λίγες οι φορές που της «αναθέτει» μέχρι και την... επιμέτρηση της ποινής. Τα εγκλήματα, πραγματικά ή μη, που ανακαλύπτει η ίδια και φροντίζει να τα εκδικάζει μέχρι του σταδίου της ενοχής. Αποφεύγει —προκειμένου να διαφυλάξει την ανεξαρτησία των δικαστών— την επιβολή ποινής.

Φυσικά από την πρακτική των μέσων ενημέρωσης, να επιθυμούν, χάρη στην αναμφισβήτητη αυθεντία τους, να εκδικάζουν τάχιστα τις υποθέσεις της επικαιρότητας, δεν ξέφυγε και η συγκεκριμένη του Βατοπεδίου.

Οι δημοσιογράφοι εμφανίζονται να γνωρίζουν τα πάντα για τη δικαστική εξέλιξη της υπόθεσης, ακόμα και τι καταθέτουν οι μάρτυρες. Την περίοδο εκείνη, αναδείκνυαν επεξεργάζονταν και ανέλυαν τα στοιχεία της, βλέποντάς την με την έγκυρη νομική ματιά που ασφαλώς διέθεταν. Διενεργούσαν κατά κάποιο τρόπο παράλληλη έρευνα και έφθαναν μέχρι του σημείου να προαναγγέλλουν την πορεία της δικαστικής έρευνας και τις ενέργειές μας.

Η όλη κατάσταση ήταν προβληματική και πραγματικά μας εξέθετε, αφού η καχυποψία έναντι πάντων, που διατρέχει τη λειτουργία της ελληνικής κοινωνίας, οδηγούσε στο σίγουρο συμπέρασμα ότι εμείς αποκαλύπτουμε τις όποιες ενέργειές μας. Γιατί μπορεί οι «αποκαλύψεις» αυτές να μην επαληθεύονταν, ο κανόνας της μυστικότητας της προδικασίας, όμως, φαινόταν διάτρητος.

Ιδίως για τους φερόμενους ως ύποπτους τέλεσης αξιόποινων πράξεων και κυρίως τους μοναχούς, τα πράγματα ήταν εκτός ελέγχου. Τα μέσα ενημέρωσης σχεδόν στο σύνολό τους, αφού τους είχαν ήδη καταδικάσει για σοβαρά εγκλήματα, ασχολούντο συνεχώς με τους ανθρώπους αυτούς, με άκρως υποτιμητικό και προσβλητικό τρόπο. Οι τελευταίοι, όσο και αν είναι απίστευτο (για τους εκπροσώπους των μέσων), μπορεί ως μοναχοί να επέλεξαν να ζήσουν ασκητικά, εκτός της κοινωνικής ζωής, δεν είχαν όμως απολέσει και τα ατομικά τους δικαιώματα.

Ένα απ' αυτά, που σχετιζόταν με το περίφημο τεκμήριο της αθωότητάς τους, είχε κατατροπωθεί. Είχε υποκύψει στη λαϊκίστικη δύναμη της τέταρτης εξουσίας, η οποία το έγγραφε στα παλαιότερα των υποδημάτων της. Τους ήταν μάλλον αδιάφορο το γεγονός ότι το νομικό μας σύστημα είχε αναγνωρίσει το τεκμήριο αυτό από τον Μάιο του 1827, αλλά ποιος ενδιαφέρεται για τέτοιες λεπτομέρειες;

Ο ερευνητής δημοσιογράφος ενδιαφέρεται για το σήμερα και όχι αν στο άρθρο 15 του πρώτου Συντάγματος της χώρας, σχεδόν πριν από δύο αιώνες, οριζόταν: Έκαστος προ της καταδίκης του δεν λογίζεται ένοχος. Ούτε τον ενοχλεί το γεγονός ότι έκτοτε η έννοια του τεκμηρίου αυτού διευρύνθηκε και σήμερα, μετά την κύρωση από τη χώρα μας της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπερισχύει της νομοθεσίας μας, αφού έχει αποκτήσει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 28, παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη τυπική ισχύ.

Λίγη σημασία έχει γι' αυτόν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6, παρ. 2 της σύμβασης αυτής, «παν πρόσωπον κατηγορούμενο επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του».

Εδώ στην πράξη, δηλαδή στην ανάγκη ενημέρωσης, οι ρυθμοί είναι εντελώς διαφορετικοί. Πριν ακόμα δώσουν εξηγήσεις στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, ήδη με την παραγγελία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για διενέργεια της έρευνας, η ενοχή τους για σειρά κακουργημάτων ήταν, για το σύνολο σχεδόν των μέσων ενημέρωσης, βεβαία.